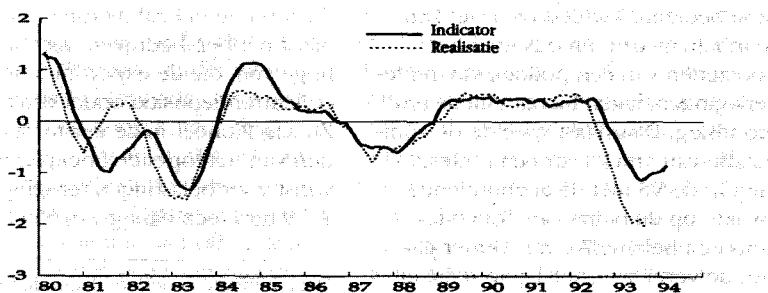

Werkloosheid blijft stijgen

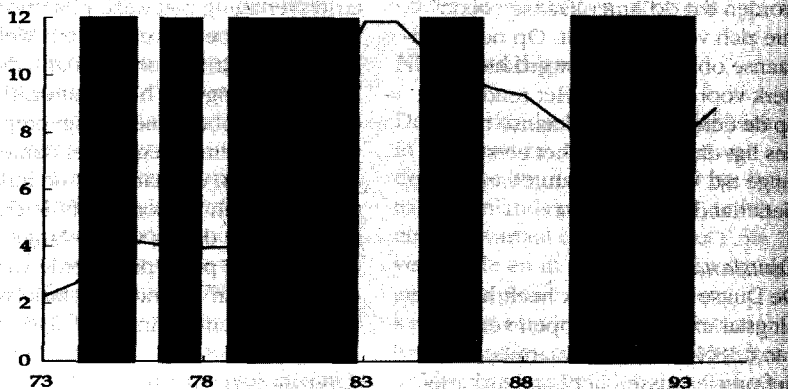
De DNB-conjunctuurindicator, die thans een voorspelling tot en met februari aanstaande geeft, duidt op een opleving van de conjunctuur in de komende maanden. De productie in de verwerkende industrie, die wordt gehanteerd als maatstaf voor de realisatie van de conjunctuur, toont nog geen herstel van de conjunctuur. Uitgedrukt in groeitermen zal de door de indicator voorspelde stijging van het produktievolume in de komende maanden nog zeer beperkt zijn. Voor de maanden september 1993 tot en met februari 1994 voorspelt de indicator een groei van de industriële productie van slechts 0,3% gemeten ten opzichte van de vorige overeenkomstige periode. Het herstel komt dus naar verwachting langzaam op gang. Dit geldt ook in vergelijking met de recessie begin jaren tachtig. Nadat in april 1983 het conjuncturele dieptepunt was bereikt, groeide de industriële productie in de eerste zes maanden daarna met 2,2% gemeten ten opzichte van dezelfde periode in het voorafgaande jaar.

Bij een dergelijke geringe productiegroei is nog geen herstel van de arbeidsmarkt te verwachten. De toename van het produktievolume zal in de komende maanden naar verwachting kleiner zijn dan de groei van de arbeidsproductiviteit, waardoor de werkgelegenheid verder zal afnemen.

Figuur 1. DNB-conjunctuurindicator

Figuur 2. Werkloosheid, jaargemiddelden in procenten van de beroepsbevolking

Toelichting: jaren van conjuncturele aarzeling en recessie zijn aangegeven door gearceerde vlakken. Bron: CPB, CBS

DNB
15

Zelfs als het herstel in de loop van 1994 sterker aantrekt is niet direct een toename van de werkgelegenheid te verwachten. De vraag naar arbeid zal immers met vertraging reageren op de groei van de productie. Ondernemers zullen eerst wachten of de produktiestijging ook daadwerkelijk aanhoudt voordat nieuwe werknemers worden aangetrokken. Bovendien is met het aantrekken van werknemers enige tijd gemoeid. In deze fase van de conjunctuur neemt de arbeidsproductiviteit sneller toe dan de groei van de productie. In een eerdere rubriek over de DNB-conjunctuurindicator is berekend dat deze vertraging in het verleden gemiddeld een jaar bedroeg¹.

De bezorgdheid over de situatie op de arbeidsmarkt is echter vooral inge-

geven door het feit dat de stijging van de werkloosheid sinds het begin van de jaren zeventig in neergaande fasen van de conjunctuur steeds groter is geweest dan de daling in de daaropvolgende fasen van hoogconjunctuur. De trendmatige groei van de productie is bij een arbeidsproductiviteitsstijging, die trendmatig zo'n 1,5% bedraagt, onvoldoende geweest om de groei van het arbeidsaanbod te absorberen.

In figuur 2 is de ontwikkeling van de werkloosheid in de afgelopen twee decennia weergegeven, waarbij de perioden van conjuncturele aarzeling en recessie op basis van de DNB-conjunctuurindicator zijn gearceerd. Voor de oliecrisis lag de werkloosheid in Nederland rond de 2% van de beroepsbevolking. De recessie van begin jaren tachtig kende een aanzienlijk hoger uitgangsniveau (zo'n 4%), terwijl in de jaren tachtig de werkloosheid niet onder de 6,5% is gekomen.

Conclusie

De DNB-conjunctuurindicator geeft een opleving van de conjunctuur aan. Uitgedrukt in groeitermen voorspelt de indicator voor de komende maanden een groei die nog nauwelijks boven de nul zal uitkomen. Deze groei zal nog onvoldoende zijn om de situatie op de arbeidsmarkt te verbeteren.

1. Arbeidsmarkt reageert met vertraging, *ESB*, 3 juni 1992.